

1. Sądownictwo polubowne jest trybem rozpoznawania spraw cywilnych przez organ rozstrzygający, który nie jest sądem państwowym, a swoją kompetencję opiera na umowie stron. Z tej przyczyny nie ma do niego wprost zastosowania art. 45 Konstytucji, który odnosi się do państwowych organów wymiaru sprawiedliwości, określonych w art. 175 ust. 1 Konstytucji.

2. [S]ąd polubowny nie jest przy rozpoznawaniu sprawy związany przepisami ogólnymi prawa formalnego obowiązującymi w postępowaniu sądowym, jeżeli strony albo sąd polubowny nie określiły trybu postępowania inaczej.

3. Wskazanie w zdaniu drugim art. 1184 § 2 k.p.c., że sąd polubowny nie jest związany przepisami o postępowaniu przed sądem nie odnosi się do bezwzględnie obowiązujących przepisów kodeksu postępowania cywilnego normujących postępowanie przed sądem polubownym. (...) W braku odmiennego uzgodnienia stron sąd polubowny może prowadzić postępowanie w taki sposób, jaki uzna za właściwy, jednakże z zastrzeżeniem przepisów ustawy. Zasada pierwszeństwa woli stron w ukształtowaniu postępowania arbitrażowego, zgodnie z art. 1184 § 1 k.p.c., doznaje ograniczenia, przez to, że określony przez nie sposób postępowania przed sądem polubownym nie może być sprzeczny z obowiązującymi w tym postępowaniu przepisami prawa państwowego, które zostało przez nie wybrane. Formuła przepisu art. 1184 § 1 („jeżeli przepis ustawy nie stanowi inaczej”) oznacza, że strony nie mogą swoją wolą przepisów tych zmienić ani wyłączyć, a więc że są one przepisami iuris cogentis.

4. [S]ąd powszechny rozpoznający sprawę na skutek skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego nie rozstrzyga sporu między stronami, a więc nie ocenia, czy sąd polubowny rozstrzygnął sprawę poprawnie pod względem faktycznym i prawnym lecz bada ją tylko z punktu widzenia przyczyn jego uchylenia określonych w art. 1206 k.p.c.

5. Naruszenie przez sąd polubowny wiążących go zasad i przepisów k.p.c. regulujących postępowanie arbitrażowe, może stanowić podstawę wniosku o uchylenie wyroku sądu polubownego w oparciu o przesłankę niezachowania

podstawowych zasad postępowania przed tym sądem, wynikających z ustawy określonej w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c.

**Postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 29 listopada 2007 r.
III CSK 176/07**

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi Macieja Ż. i Macieja B. prowadzących działalność gospodarczą C.S.D.K. „K.” M. Ż., M. B. s. c. w T. przeciwko Łucji K.-D. prowadzącej działalność gospodarczą C.K. „K.” w S. o uchylenie wyroku Sądu Polubownego, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 listopada 2007 r., skargi kasacyjnej Macieja Ż. i Macieja B. od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 29 listopada 2006 r., oddała skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2006 r. Sąd Polubowny ds. Domen Internetowych Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji z siedzibą w W. orzekł, że Maciej Ż. i Maciej B. prowadzący C.S.D.K. „K.” M. Ż., M. B. w T. bezprawnie naruszyli prawa do nazwy handlowej Łucji K. – D. prowadzącej C.K. „K.” w S. przez zarejestrowanie domen KARDIOMED.PL i KARDIOMED.COM.PL i posługiwanie się nimi w obrocie dla indywidualizacji firmy, której nazwa wprowadza klientów w błąd, naruszając art. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), w szczególności zasadę postępowania zgodnie z dobrymi obyczajami oraz zgodnie z prawem tj. art. 43³ k.c. i art. 153 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.).

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 4 września 2006 r. oddalił skargę Macieja Ż. i Macieja B. o uchylenie wyroku Sądu Polubownego, opartą na zarzutach naruszenia art. 1206 § 1 pkt 4 i § 2 pkt 2 oraz art. 1183 i art. 1189 § 3 k.p.c.

Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 1189 § 3 k.p.c., nakładający na sąd polubowny obowiązek doręczenia składanych sądowi przez stronę pism stronie przeciwnej, który nie jest przepisem bezwzględnie obowiązującym, nie może być stosowany przez sąd rozpoznający skargę bez uprzedniej oceny skutków, jakie zaszły w wyniku jego naruszenia, dokonywanej pod kątem tego, czy naruszenie to miało istotny wpływ na wynik postępowania. W ocenie tego Sądu skarżący nie wykazali, że nedoręczenie im pism złożonych przez stronę przeciwną w postępowaniu polubownym (pisma z dnia 8 grudnia 2005 r. w związku z odpowiedzią na pozew oraz z dnia 30 stycznia 2006 r. stanowiące uzupełnienie pozwu) spowodowało niepodjęcie przez nich obrony, bądź wywołało skutek w postaci błędnej oceny dowodów lub wadliwej konstrukcji stanu faktycznego przez Sąd Polubowny. Dokumenty oferowane, jako załączniki do tych pism były znane pozwanym lub też zostały przez nich wprost wytworzone, mogli oni zatem na każdym etapie postępowania podjąć właściwą obronę swoich interesów i przedstawić argumentację możliwą do uwzględnienia przez Sąd Polubowny. Tym samym, skoro brak doręczenia tych pism pozostawał bez wpływu na wynik toczącego się postępowania przed Sądem Polubownym, nie doszło do naruszenia podstawowych zasad postępowania, o których mowa w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. Za nieuzasadniony uznał Sąd Okręgowy zarzut sprzeczności zaskarżonego skargą wyroku z podstawowymi zasadami porządku publicznego, stanowiący w istocie polemikę z przyjętą przez Sąd Polubowny wykładnią przepisów k.p.c. i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i kwestionujący ustalony w sprawie stan faktyczny. Wyraził przy tym stanowisko, że naruszenie zasad porządku prawnego występującego na terenie RP może mieć miejsce wówczas, gdy sąd polubowny oparł orzeczenie na nieistniejącym przepisie prawa lub na przepisie, który nie ma żadnego związku z rozpatrywaną sprawą, czego skarżący nie zarzucali.

Sąd Apelacyjny w K., który zaskarżonym obecnie wyrokiem oddalił apelację pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego, podtrzymał wyrażony w nim pogląd odnośnie do nieimperatywnego charakteru przepisu art. 1189 § 3 k.p.c. wywodząc go z treści przepisu art. 1184 § 1 k.p.c., pozostawiającego stronom postępowania polubownego uzgadnianie zasad i sposobu postępowania oraz z zasady niezwiązania sądu polubownego przepisami kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu przed sądem. Podzielił także stanowisko

Sądu Okręgowego, że nie każde naruszenie określonych w nim zasad postępowania musi prowadzić do uchylenia wyroku sądu polubownego, lecz jedynie takie, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy oraz ocenę, iż skarżący okoliczności tej nie wykazali. Nadto wskazał, że mylna wykładnia prawa materialnego, na którą powoływali się skarżący, nie może być oceniona jako naruszenie przez sąd polubowny zasad praworządności w rozumieniu art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwani zarzucili :

– naruszenie art. 1189 § 3 w zw. z art. 1184 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że przewidziany tam wymóg doręczenia pism składanych przez drugą stronę nie ma charakteru bezwzględnie wiążącego, podczas gdy przepis ten jest normą kogencyjną, której naruszenie skutkować powinno uchyleniem wyroku, bowiem przepis ten konkretyzuje zasadę prawa do wysłuchania;

– naruszenie art. 45 § 1 w zw. z art. 8 § 2 Konstytucji w zw. z art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c. przez odmowę uchylenia wyroku, który godził w zasadę prawa do sprawiedliwego sądu.

We wnioskach skargi domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sądownictwo polubowne jest trybem rozpoznawania spraw cywilnych przez organ rozstrzygający, który nie jest sądem państwowym, a swoją kompetencję opiera na umowie stron. Z tej przyczyny nie ma do niego wprost zastosowania art. 45 Konstytucji, który odnosi się do państwowych organów wymiaru sprawiedliwości, określonych w art. 175 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, który pozostaje aktualny na gruncie art. 1184 § 2 k.p.c., **sąd polubowny nie jest przy rozpoznawaniu sprawy związany przepisami ogólnymi prawa formalnego obowiązującymi w postępowaniu sądowym, jeżeli strony albo sąd polubowny nie określiły trybu postępowania inaczej** (orzeczenia SN z dnia 6 maja 1936 r., C.I 1914/35, Zb. Urz. 1937, p. 56, z dnia 27 maja 1947 r., OSN 1948, nr 1, p. 17, z dnia 14 listopada 1960 r., 2 CR 1044/59, OSN

1962, nr 1, poz. 24, wyrok SN z dnia 13 grudnia 1967 r., I CR 445/67, OSNCP 1968, nr 8-9, p. 149).

Wskazanie w zdaniu drugim art. 1184 § 2 k.p.c., że sąd polubowny nie jest związany przepisami o postępowaniu przed sądem nie odnosi się do bezwzględnie obowiązujących przepisów kodeksu postępowania cywilnego normujących postępowanie przed sądem polubownym (tak również SN odnośnie do wykładni poprzednio obowiązującego art. 705 § 2 k.p.c. w wyroku z dnia 3 czerwca 1987 r., I CR 120/87, OSNCP 1988, nr 12). **W braku odmiennego uzgodnienia stron sąd polubowny może prowadzić postępowanie w taki sposób jaki uzna za właściwy, jednakże z zastrzeżeniem przepisów ustawy. Zasada pierwszeństwa woli stron w ukształtowaniu postępowania arbitrażowego, zgodnie z art. 1184 § 1 k.p.c., doznaje ograniczenia, poprzez to, że określony przez nie sposób postępowania przed sądem polubownym nie może być sprzeczny z obowiązującymi w tym postępowaniu przepisami prawa państwowego, które zostało przez nie wybrane. Formuła przepisu art. 1184 § 1 („jeżeli przepis ustawy nie stanowi inaczej”) oznacza, że strony nie mogą swoją wolą przepisów tych zmienić, ani wyłączyć a więc, że są one przepisami iuris cogentis.**

Nie można odmówić więc racji skarżącym jeśli, przeciwstawiając się stanowisku zaskarżonego wyroku, wskazują na kogentywny charakter przepisu art. 1189 § 3. Zasadnie podnoszą też, że postępowanie przed sądem polubownym musi opierać się na zasadzie równego traktowania stron i równego ich prawa do wysłuchania (art. 1183 k.p.c.), które konkretyzuje art. 1189 § 3 k.p.c.

Podkreślenia wymaga równocześnie, że **sąd powszechny rozpoznający sprawę na skutek skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego nie rozstrzyga sporu między stronami, a więc nie ocenia, czy sąd polubowny rozstrzygnął sprawę poprawnie pod względem faktycznym i prawnym lecz bada ją tylko z punktu widzenia przyczyn jego uchylenia określonych w art. 1206 k.p.c.**

Naruszenie przez sąd polubowny wiążących go zasad i przepisów k.p.c. regulujących postępowanie arbitrażowe, może stanowić podstawę wniosku o uchylenie wyroku sądu polubownego w oparciu o przesłankę niezachowania podstawowych zasad postępowania przed tym sądem, wynikających z ustawy

określoną w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. i powoływaną przez skarżących w skardze o jego uchylenie.

Skarga kasacyjna nie zawiera jednak zarzutu naruszenia tego przepisu, co pozostawia poza kognicją Sądu Najwyższego ocenę zaskarżonego wyroku w tym zakresie.

Podstawę oceny wyroku sądu polubownego pod kątem jego sprzeczności z podstawowymi zasadami porządku prawnego RP (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.) stanowi jego treść (orzeczenie SN z dnia 8 lutego 1937 r., C III 1254/35, Zb.Urz. 1938 r., z. 1, poz. 44, oraz wyrok SN z dnia 7 września 1998 r., I CKN 822/97, nie publ.). Przyjmuje się że podstawa ta jest uzasadniona wówczas, gdy skutek wyroku sądu polubownego godzi w podstawowe zasady porządku prawnego państwa (wyroki SN z dnia 6 stycznia 1961 r., 2 CR 532/59, PiP 1962/2, s. 346 i z 26 września 2003 r., IV CK 17/02, I C 2004, nr 6, poz. 45).

W świetle tego nieuprawniony jest pogląd skarżących, na którym oparty został podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c., utożsamiający naruszenie przez sąd polubowny przepisów bezwzględnie obowiązujących w postępowaniu przed tym sądem, z naruszeniem klauzuli porządku publicznego.

Z tych przyczyn wniesiona skarga podlegała oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego